

S&D

Europska Povelja o Ženskim Pravima

Savez

Socijalista & Demokrata

u Europskom parlamentu

3. svibanj 2023., Krakov, Poljska

UVOD

Svi ljudi su jednaki i trebaju živjeti bez nasilja i diskriminacije.

Rodna ravnopravnost temeljna je vrijednost Europske unije. To je temeljno ljudsko pravo i sastavni dio Povelje o temeljnim pravima Europske unije, njenih Ugovora, kao i ključno načelo Europskog stupa socijalnih prava.

Rodna ravnopravnost i prava žena neizostavni su i neodvojiv dio ljudskih prava i osnova su vladavine prava i otporne demokracije. Postignuća na polju rodne ravnopravnosti i prava žena ključni su i predstavljaju preduvjet za osiguranje slobode, sigurnosti, pravde, uključenosti i blagostanja za cijelo europsko društvo te za postizanje punog potencijala Unije u svim područjima.

Kako bi se postigla potpuna rodna ravnopravnost, potrebno je riješiti temeljne uzroke i slučajeve nejednakosti, interseksijske diskriminacije i predrasuda, poput strukturalnih nejednakosti i stereotipa koji rezultiraju diskriminacijom i nejednakim tretmanom žena u njihovoj punoj raznolikosti. U tu svrhu ključno je implementirati načela rodno osviještene politike i rodno osviještenog proračuna u svim zakonodavstvima i politikama Unije i država članica.

Ova Povelja postavlja jedinstvene, europske standarde za prava žena i služiti će kao vodič prema rodnoj ravnopravnosti u donošenju i provedbi svih politika Unije na europskoj i nacionalnoj razini. Također, potvrđuje se predanost Unije postizanju rodne ravnopravnosti i osiguravanju poštivanja i zaštite temeljnih prava žena u njihovoj punoj raznolikosti istovremeno sprječavajući bilo kakvo nazadovanje u njihovoj dostupnosti i ostvarivanju.

Europska komisija, Europski parlament i Europsko vijeće stoga priznaju prava i načela koja su navedena u nastavku te naglašavaju važnost zaštite tih prava.

POGLAVLJE 1.

Obrazovanje

Članak 1.

Rodno osjetljivi kurikulum

1. Svaka žena i djevojka ima pravo na inkluzivno obrazovanje. Rodna perspektiva bit će uključena u školske kurikulume s ciljem podizanja svijesti i rješavanja interseksijske povijesne diskriminacije žena i djevojčica te osnaživanja budućih generacija da prevladaju stereotipe, diskriminaciju i nejednakosti kako bi potaknuli i održali rodno ravnopravna društva. Podizanje svijesti među dječacima i muškarcima od najranije dobi o postojećim strukturalnim nejednakostima temeljenim na patrijarhalnim sustavima i potrebi njihove promjene, kao i potpunog uključivanja u rad na rodnoj ravnopravnosti, ključno je za postizanje rodno ravnopravnih društava.
2. Svaka žena i djevojka ima pravo na puni pristup svim područjima visokog obrazovanja. Podržavat će se mjere usmjerene na poticanje žena i djevojaka da se specijaliziraju za zanimanja u kojima su podzastupljene. Poseban fokus bit će stavljen na profesije s pozitivnim društvenim i gospodarskim učinkom kako bi se osiguralo da su žene dobro opremljene za buduće gospodarske tranzicije i razvoj. Stoga će se posebno osigurati da:
  - a. djevojke i žene imaju pristup svim specijalizacijama u obrazovanju i da se potiču na pohađanje različitih tečajeva, uključujući one koji su povezani s profesijama u kojima dominiraju muškarci.
  - b. rodna perspektiva uključena je u školske programe kako bi se riješila povijesna diskriminacija žena i djevojčica i rodni stereotipi te da se prepozna utjecaj žena na povijesni, ekonomski i društveni razvoj.

Članak 2.

Jednak pristup obrazovanju

1. Svaka žena i djevojka mora imati pristup obrazovanju. Niti jedna žena ne smije biti diskriminirana prilikom stjecanja svog obrazovanja. Mora se osigurati ravnopravna zastupljenost žena u ključnim područjima studija jer je to ključno za osnaživanje žena da iskoriste svoja prava, za postizanje rodne ravnopravnosti i za postizanje punog potencijala Unije.
  - a. Žene i djevojke poticati će se da nastave obrazovanje na sveučilišnoj razini u sektorima za koje se očekuje da će biti središnji u budućem europskom gospodarstvu, kao što je sektor znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM), u svjetlu digitalne i zelene tranzicije.
  - b. Kako bi se osiguralo da žene imaju jednak pristup obrazovanju, promicat će se mjere koje potiču žene da steknu diplome u sektorima u kojima su podzastupljene, kao što su STEM sektori. U tu svrhu, javna će se

sveučilišta poticati da uvedu mjere kao što su kvote ili rezervirane liste za žene koje se prijavljuju na programe povezane sa sektorima u kojima dominiraju muškarci. Promicat će se mjere za poticanje muškaraca da se uključe u studije u kojima dominiraju žene.

- c. U isto vrijeme, dječaci će se poticati da uđu u sektore u kojima dominiraju žene, poput skrbi, što je ključno za budućnost naših društava.
- d. Distribuirati će se odgovarajuće javno financiranje za promicanje obrazovanja žena i djevojaka. Uvesti će se mjere koje potiču žene i djevojke da stječu diplome s pozitivnim društvenim i ekonomskim učinkom.

POGLAVLJE 2. **Ekonomska neovisnost**

Članak 3. **Puno sudjelovanje na tržištu rada**

1. Žene, u njihovoj punoj različitosti, imaju pravo obavljati posao po svom izboru bez diskriminacije.
2. Rodna ravnopravnost mora biti osigurana u svim područjima uključujući sudjelovanje na tržištu rada. Svi zakoni i prakse koji mogu stvarno ili potencijalno diskriminirati žene bit će zabranjeni, posebno oni koji se tiču zapošljavanja, uvjeta zapošljavanja i napredovanja u karijeri.
  - a. Rodno osviještena politika bit će uključena u sve politike, zakonodavstvo i procjene učinka kako bi se osiguralo pravedno i ravnopravno sudjelovanje na tržištu rada. Uvest će se mjere usmjerene na poboljšanje rodne ravnopravnosti pri zapošljavanju, kao što su obveze poslodavaca o izvještavanju i objavljivanju informacija koje pružaju rodno osjetljive informacije o razinama plaća, napredovanju u karijeri, dogovorima o dopustima i svim drugim relevantnim pokazateljima.
  - b. Prava skupina koje doživljavaju višestruke i interseksijske oblike diskriminacije, uključujući žene s invaliditetom, rasizirane žene, uključujući migrantice i žene pripadnice etničkih manjina, starije žene, žene s nižim stupnjem obrazovanja, žene sa zdravstvenim problemima, samohrane majke, LGBTIQ+ žene i žene u ruralnim područjima i područjima s visokom stopom depopulacije, bit će zaštićene i promicane. U tom smislu, koncept borbe protiv višestruke diskriminacije i integracija interseksijske analize bit će uključeni u politike Europske unije i njezinih država članica, također u pogledu politika tržišta rada.
3. Svaka žena ima pravo na pravednu i primjerenu plaću kao i pravo na pristup socijalnoj sigurnosti, bez diskriminacije, koja osigurava pristojan standard života i starenja. U tu svrhu mora se poštovati i provoditi načelo jednake plaće za jed-

nak rad ili rad jednake vrijednosti. Rodni jaz u plaćama i mirovinama bit će na odgovarajuć način riješen i eliminiran. Osobita pažnja će se staviti na uspostavljanje jednake plaće za jednak rad i jednake vrijednosti u različitim sektorima zanimanja kako bi se postiglo pravednije vrednovanje, a time i bolja plaća u sektorima u kojima tradicionalno dominiraju žene, a koji su slabo plaćeni.

4. Rodna perspektiva bit će uključena u politike strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kako bi se osiguralo puno sudjelovanje žena na tržištu rada, posebno tijekom gospodarskih tranzicija kao što je digitalna ili zelena tranzicija. Uvest će se posebne mjere koje imaju za cilj olakšati povratak žena na tržište rada nakon roditeljskog dopusta i mjere za poticanje očeva da preuzmu skrb, a u cilju postizanja modela „ravnopravnik radnika/ica – ravnopravni skrbnik/ica“ model.
5. Budući da je ekonomska neovisnost i osnaživanje žena od ključne važnosti za postizanje rodne ravnopravnosti i jamčenje prava žena, Europska unija i države članice trebale bi osigurati da su visoke pozicije, uključujući radna mjesta u STEM sektoru, jednako dostupne svim ženama.

Članak 4. Rješavanje horizontalne segregacije plaća

Uklonit će se sektorska segregacija, koja je glavni razlog rodnog jaza u plaćama i mirovinama. U tu svrhu, posebno će se osigurati da se uvede sljedeće:

- a. Jasno definiranje vrijednosti rada
- b. Rodno neutralni alati za ocjenjivanje poslova i sustavi klasifikacije
- c. Jasni i nediskriminirajući kriteriji koji omogućuju bolju evaluaciju i pravedniju plaću za rad u svim sektorima, a posebno u visoko feminiziranim sektorima kao što je skrb.

Članak 5. Ravnoteža između poslovnog i privatnog života

1. Svaka žena ima pravo na pravednu i zdravu ravnotežu između poslovnog i privatnog života. Nerazmjeran udio neplaćenog rada u kućanstvu i poslova skrbi riješit će se uvođenjem mjera usmjerenih na poboljšanje pravedne podjele takvog rada između žena i muškaraca.
2. Uvest će se rodno osjetljivi programi obrazovanja i podizanja svijesti koji se bave nejednakom podjelom neplaćenog rada i posljedično nepovoljnim položajem žena na tržištu rada. Poslodavci će uspostaviti okvir za fleksibilne radne aranžmane za sve kako bi potaknuli pravedniju podjelu takvog rada i uključit će rodnu perspektivu u svoje interne politike.

Članak 6.

Roditeljske obveze i obveze skrbi

1. Svaki roditelj ima pravo na pravednu raspodjelu brige o djetetu. Nijedna žena ne smije biti diskriminirana na tržištu rada zbog svog izbora da rodi ili odgaja djecu. Muškarci će se, s druge strane, poticati i neće biti diskriminirani kada ispunjavaju svoj dio posla brige o skrbi kod kuće jer je to preduvjet za postizanje rodno ravnopravnog društva i modela „ravnopravni radnik/ica – ravnopravni skrbnik/ica“.
2. U cilju pravednije raspodjele roditeljske skrbi uvodi se roditeljski dopust, a najmanje polovica roditeljskog dopusta bit će neprenosiva između roditelja.
3. Kvalitetna skrb o djeci bit će lako dostupna i zajamčena za svu djecu od nulte godine života u cijeloj Europi, uključujući ruralna područja. Uvest će se mjere potpore samohranim roditeljima za aktivno sudjelovanje na tržištu rada.
4. Mora se zajamčiti kvalitetna i pristupačna skrb za starije osobe i osobe s invaliditetom, posebno u ruralnim područjima.
5. Treba osigurati relevantan zakonodavni okvir i ulaganja kako bi se olakšao prijelaz prema istinskoj ekonomiji skrbi. To uključuje dopust za skrbnike i produžene mogućnosti fleksibilnih radnih uvjeta za radnike koji pružaju njegu ili podršku bližnjima.

Članak 7.

Borba protiv ekonomskog nasilja

1. Svaka žena ima pravo na ekonomsku autonomiju koja je ključna za postizanje rodne ravnopravnosti i jamčenje ženskih prava, sigurnosti i dostojanstva.
2. Plaće i pojedinačna socijalna davanja isplaćuju se na bankovni račun koji korisnik ima pojedinačno ili zajednički, samo pod uvjetom da je to u dogovoru s oba partnera. Takva plaćanja na račun treće strane su zabranjena.

Članak 8.

Rješavanje rodne pristranosti u oporezivanju

1. Fiskalne politike neće diskriminirati žene i podupirati će ekonomsku neovisnost žena.
2. Rodne pristranosti u oporezivanju će se riješiti i eliminirati. Rodna perspektiva bit će uključena u fiskalnu politiku kako bi se zadovoljile različite socioekonomske potrebe žena i kako bi se pridonijelo uklanjanju svih štetnih rodnih uloga. Osobita pažnja bit će na sljedećem:

- a. Implicitne pristranosti u poreznim olakšicama povezanim s radom, kao što je povoljan porezni tretman dodatnih radnih sati, od čega pogoduju uglavnom profesije u kojima trenutno uglavnom rade muškarci,
- b. Ekonomske destimulacije za „drugi dohodak“ na tržištu radu, posebno u okviru sustava zajedničkog oporezivanja,
- c. Oporezivanje dobara kao što su menstrualni proizvodi i kozmetički proizvodi koji nerazmjerno utječu na žene dovode do toga da žene snose veći teret PDV-a. Ukinut će se ružičasti porez koji se odnosi na skuplje proizvode koji se prodaju ženama, jer ova pojava predstavlja oblik rodne diskriminacije.

POGLAVLJE 3. **Jednaka zastupljenost**

Članak 9. **Jednakost u političkom odlučivanju**

1. Sve žene imaju pravo biti ravnopravno zastupljene u procesima donošenja odluka u politici i preuzeti aktivnu ulogu u političkom odlučivanju na svim razinama. Ojačat će se i podržati građansko sudjelovanje žena, uključujući integraciju i odgovarajuće financiranje organizacija za prava žena.
2. Kako bi se osigurala jednaka zastupljenost u političkom odlučivanju promiču se i provode mjere koje potiču ravnopravnost u političkim tijelima, kao što su kvote, rezervirane liste ili zip-liste.
3. Unija i države članice trebaju promicati ravnopravnu zastupljenost žena u političkom odlučivanju na svim razinama.

Članak 10. **Borba protiv štetnih praksi u politici**

1. Niti jedna žena koja obnaša javnu dužnost ne smije biti izložena uznemiravanju ili bilo kojem drugom diskriminirajućem ili ponižavajućem tretmanu online ili offline. S obzirom na to da je svako takvo postupanje oblik rodno utemeljenog nasilja i često ima ušutkavajući učinak, tjerajući žene da se suzdrže od preuzimanja političkih i javnih funkcija što dovodi do nejednake raspodjele političke moći, posebne mjere za borbu protiv uznemiravanja žena javnih dužnosnica bit će biti uveden kako bi se osiguralo da žene mogu u potpunosti i slobodno obavljati svoj politički mandat.

2. Sve političke institucije, uključujući nacionalne i lokalne vlasti, parlamente i bilo koja druga tijela koja donose odluke, kao i političke stranke, uvest će rodno osjetljive kodekse ponašanja kako bi se unaprijedila rodna ravnopravnost i eliminirala diskriminacija žena u politici. Uvest će se obvezni tečajevi protiv uznemiravanja za javne službenike, uključujući učinkovite sankcije u slučaju nepoštivanja pravila.

Članak 11.

Jednakost u ekonomskom odlučivanju

1. Sve žene imaju pravo biti jednako zastupljene u donošenju ekonomskih odluka. Uklonit će se prepreke poput rodne diskriminacije i rodnih uloga.
2. Poduzeća će uvesti mjere za povećanje ravnopravne zastupljenosti žena u upravnim odborima poduzeća i na rukovodećim položajima kako bi se osigurala pravedna zastupljenost i kako bi se iskoristile ekonomske prednosti rodne ravnopravnosti u upravljanju.
3. Uvest će se obvezni rodno osjetljivi programi i edukacije za direktore/ice javnih poduzeća koji će biti uzor i primjer dobre prakse privatnim poduzećima. Takvi programi pridonijet će uklanjanju uznemiravanja i diskriminacije žena te promicanju sudjelovanja žena u donošenju ekonomskih odluka unutar poduzeća.

Članak 12.

Rodno osjetljiva poslovna kultura

1. Niti jedna žena ne smije biti podvrgnuta bilo kakvom diskriminirajućem ili ponižavajućem postupanju na svom radnom mjestu ili tijekom obavljanja svojih profesionalnih dužnosti. S obzirom na to da su žene često nerazmjerno pogođene štetnim rodnim stereotipima i diskriminacijom u profesionalnim okruženjima, tvrtke će uključiti rodnu perspektivu u svoje kodekse ponašanja s ciljem osiguravanja rodne ravnopravnosti i uklanjanja svih oblika uznemiravanja, uključujući seksualno i psihičko uznemiravanje, diskriminaciju, ponižavajući tretman i sve štetne prakse koje žene stavljaju u nepovoljan položaj.
2. Rodno osjetljivi programi osposobljavanja protiv uznemiravanja koji imaju za cilj eliminirati štetne rodne stereotipe i sve implicitne predrasude koje mogu negativno utjecati na žene na poslu bit će uvedeni za svo osoblje, a posebno za osoblje na rukovodećoj razini, uključujući učinkovite sankcije u slučaju nepoštivanja pravila.
3. Tvrtke će provoditi unutarnje politike kojima je cilj osigurati ravnopravnost spolova unutar svojih struktura. Takvim društvima uvest će se obveza periodičkog izvješćivanja. Takva izvješća trebala bi biti javna i uključivati informacije o svim poduzetim naporima da se osigura rodna ravnopravnost, nužno uključujući rodno osjetljive podatke o razinama plaća.

4. Promicat će se žensko poduzetništvo. Dodijelit će se odgovarajuća javna sredstva kako bi se osigurala poduzetnička pismenost i unaprijedile vještine žena te osiguralo jednake poslovne prilike za muškarce i žene.

POGLAVLJE 4.

Suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja i uznemiravanja

Članak 13.

Dostojanstvo, sigurnost i zaštita

1. Rodno uvjetovano nasilje predstavlja kršenje ljudskih prava. Svaka žena ima pravo živjeti dostojanstveno i u slobodi bez ikakvih oblika nasilja, uznemiravanja, prisile ili diskriminacije u privatnoj i javnoj sferi. S obzirom na to da žene doživljavaju nerazmjerne i rodno uvjetovane oblike nasilja, rodno uvjetovano nasilje (RN) mora se definirati kao vrsta kaznenog djela navedenog u članku 83. stavku 1. UFEU-a i rješavati ciljano.
  - a. Definicija rodno uvjetovanog nasilja mora uključivati, ali se ne ograničava na femicid, fizičko nasilje, psihičko nasilje, seksualno nasilje, uključujući seksualno uznemiravanje i silovanje, uskraćivanje prava na seksualno reproduktivno zdravlje, žensko i interseksualno genitalno sakaćenje, prisilno sterilizacija, uhođenje, seksistički govor mržnje na mreži i izvan nje, uključujući nad ženama u politici i javnoj sferi, socioekonomska deprivacija, prisilna kontrola i obiteljsko nasilje. Definicija će se posebno baviti rodno uvjetovanim kibernetičkim nasiljem. Različiti oblici uznemiravanja i druge štetne prakse online, uključujući internetsko zlostavljanje, internetsko uhođenje, doxxing, deepfake, pornografija iz osvete, bit će rješavani ciljano, jer predstavljaju oblik rodno uvjetovanog nasilja i štetne su prakse koje održavaju diskriminatorne rodne stereotipe koji nerazmjerno utječu na žene. Stoga će se na odgovarajući način riješiti i ukloniti.
  - b. Rodna perspektiva bit će uključena u sve politike i zakonodavstvo čiji je cilj rješavanje i suzbijanje svake vrste nasilja. Uvest će se specifične definicije, procedure i sankcije koje na adekvatan način odgovaraju potrebama žena u borbi protiv svih oblika rodno uvjetovanog nasilja, uključujući obiteljsko nasilje i seksualno uznemiravanje. Sekundarna viktimizacija i takozvani “institucionalni oblici nasilja” također će se rješavati ciljano i na odgovarajući način, budući da imaju ozbiljne štetne posljedice na žene i djevojčice te na društvo u cjelini.
  - c. Sve žrtve rodno uvjetovanog nasilja imat će pristup pravdi bez predrasuda i trebale bi moći tražiti pravičnu naknadu štete. Žrtve rodno uvjetovanog nasilja trebale bi imati pristup specijaliziranoj podršci koja uzima u obzir njihove specifične potrebe.

2. Uspostavit će se europski standardi za prevenciju rodno uvjetovanog nasilja i podršku žrtvama rodno uvjetovanog nasilja. Ovi standardi uključuju dostupne i javno financirane rodno osjetljive usluge koje su podrška za osobe koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje i njihove obitelji kao i obuku i obrazovne kampanje za podizanje svijesti kroz cjeloživotno učenje.

Članak 14.

Rodno osjetljivo obrazovanje i obuka

1. Rodno osjetljivo obrazovanje o rodno uvjetovanom nasilju, koje postoji offline i online, bit će obvezni dio svakog školskog programa za uklanjanje rodno uvjetovanog nasilja i temeljnih uzroka, kao što su štetni rodni stereotipi i toksična muškost te uznemiravanje povezano s transrodnošću, govor mržnje i diskriminacija. Unija će podupirati ove programe kroz poticanje prekogranične suradnje među državama članicama, stvaranjem platformi za razmjenu najboljih praksi u vezi s rodno osjetljivim obrazovanjem i pružanjem besplatnih, dostupnih informacija ciljem unaprjeđenja rodne ravnopravnosti među djecom i adolescentima, uključujući interseksijske preventivne mjere.
2. Bit će uspostavljeni rodno osjetljivi programi obuke za tijela za provedbu zakona, pravosudna tijela i zdravstvene djelatnike kako bi se osiguralo pravilno postupanje u slučajevima rodno uvjetovanog nasilja, uključujući tumačenje dokaza i sveobuhvatnu podršku ženama žrtvama, posebno u slučajevima obiteljskog nasilja.

POGLAVLJE 5.

Zdravlje i seksualno i reproduktivno zdravlje i prava and Rights (SRHR)

Članak 15.

Zdravlje

1. Rodne nejednakosti i rodne predrasude u zdravstvu su endemske i mogu dovesti od štetnih ishoda za žene. Rodna pristranost u zdravstvenim ustanovama mora se rješavati posebnim mjerama kao što je rješavanje nejednakosti u istraživanju u zdravstvu i promicanje jednakog sudjelovanja žena koje rade u zdravstvu i istraživanju.
2. Svaka žena ima pravo na najviši standard zdravstvene zaštite, osiguran bez diskriminacije i zajamčen tijekom cijelog života. Ovo pravo uključuje, među ostalim, pristup pravovremenoj, pristupačnoj i primjerenoj zdravstvenoj zaštiti i povezanim uslugama, pristupačnim lijekovima i cjepivima te pristup sveobuhvatnim informacijama u vezi s tim.

3. Kako bi se osiguralo puno uživanje tog prava, rodna perspektiva se mora uzeti u obzir u svim politikama koje se odnose na zdravlje, a posebno u zdravstvenim i kliničkim istraživanjima.

Članak 16.

Zdravstvena skrb za majke i skrb vezana uz pobačaj

1. Svaka žena ima pravo slobodno odlučivati o svom tijelu i životu. Jamči se tjelesna autonomija i samoodređenje. Žensko tijelo nije za prodaju ili iskorištavanje.
2. Svaka žena ima pravo na univerzalnu majčinsku skrb najvišeg standarda, što je neophodno za potpuno ostvarivanje prava žene na zdravlje i srodnih prava, kao što je pravo odlučivanja o svom tijelu i životu. Ometanje pristupa takvoj skrbi predstavljat će kršenje ljudskih prava.
3. Uspostavit će se europski standardi o zdravstvenoj zaštiti majki, uključujući europske ginekološke, opstetričke i perinatalne standarde, kako bi se osiguralo puno i jednako uživanje svih prava sadržanih u ovoj Povelji, a posebno prava na opću zdravstvenu skrb majki i skrb vezanu uz pobačaj.
4. Svaka žena ima pravo na legalnu, sigurnu, univerzalnu i pristupačnu skrb i usluge pobačaja koje se pružaju bez diskriminacije.
5. Nijedna žena ne smije biti podvrgnuta bilo kakvom ponižavajućem tretmanu kada pristupa uslugama pobačaja. Ometanje pristupa takvim uslugama predstavlja kršenje ljudskih prava. Uskraćivanje skrbi o pobačaju također može predstavljati mučenje ili okrutno postupanje, što može dovesti do smrti. Mjere koje mogu stvarno ili potencijalno ometati sposobnost žena da u potpunosti ostvare to pravo, poput obveznog savjetovanja ili nerazmjernih razdoblja čekanja, bit će zabranjene.

Članak 17.

Informirano planiranje obitelji

Svaka žena ima pravo slobodno odlučiti hoće li i na koji način i kada imati djecu. Nijedna žena ne smije biti prisiljena na nenamjerno ili neželjeno majčinstvo. Osobe u procesu rodne tranzicije ne smiju biti podvrgnute obveznoj sterilizaciji.

1. Svaka žena ima pravo na dostupno i pristupačno liječenje neplodnosti kao sastavni dio zdravstvenog sustava, bez ikakvog oblika diskriminacije, a posebice bez diskriminacije na temelju seksualne orijentacije ili bračnog statusa/statusa životnog partnerstva.
2. Svaka žena ima pravo na suvremenu, visokokvalitetnu, pristupačnu i lako dostupnu kontracepciju. Promicat će se metode kontracepcije, budući da je kon-

trancepcija jedno od najboljih sredstava za osnaživanje muškaraca i žena i omogućava im donošenja informiranih odluka u vezi s planiranjem obitelji.

3. Kako bi se osiguralo potpuno ostvarivanje ovih prava moraju se osigurati objektivne, slobodno dostupne i sveobuhvatne informacije koje se odnose na kontracepciju i liječenje neplodnosti.

Članak 18.

Informacije i edukacija o seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima

1. Svaka žena ima pravo živjeti u društvu koje je educirano i svjesno problema koji većinom ili u cijelosti pogađaju žene, a posebno onih koji se tiču seksualnog i reproduktivnog zdravlja. Kako bi se postigao taj cilj, sveobuhvatno i dobi primjereno obrazovanje o seksualnosti i odnosima bit će uključeno kao obvezno u školske programe, nužno i za dječake i za djevojčice. Takvo obrazovanje uključivat će rodnu perspektivu i pružati objektivne, ažurirane i na dokazima utemeljene informacije o seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima, kontracepciji i planiranju obitelji, kao i pitanjima seksualnosti i odnosa, u skladu s pravima i načelima navedenima u ovoj povelji i drugim relevantnim međunarodnim standardima.
2. Svaka žena ima pravo na slobodan pristup sveobuhvatnim, na dokazima utemeljenim i objektivnim informacijama, koje se odnose na njezino zdravlje i dostupne zdravstvene usluge, uključujući seksualno i reproduktivno zdravlje i prava.

POGLAVLJE 6.

Feministička vanjska politika i upravljanje krizama

Članak 19.

Rodno osjetljivo upravljanje kriznim situacijama

1. Rodna perspektiva bit će uključena u politike upravljanja krizama kako bi se uzele u obzir specifične potrebe žena u kriznim vremenima, uključujući ratne, humanitarne i klimatske krize. Osobita pažnja usmjerava se na pitanja koja pogađaju samo ili uglavnom žene u vrijeme krize, poput seksualnog iskorištavanja i trgovine ljudima. Rodno uvjetovano nasilje kao ratno oružje bit će nedvosmisleno priznato kao ratna taktika i ratni zločin. Službe za podršku u kriznim situacijama moraju imati rodno osjetljivu politiku za podršku ženama.
2. Na razini Unije, u vrijeme krize, Unija potiče suradnju među državama članicama kako bi osigurala da žene mogu u potpunosti ostvarivati svoja temeljna prava, uključujući ona sadržana u ovoj povelji.

Članak 20.

Rodna perspektiva u vanjskoj politici

1. Rodna perspektiva uključuje se u vanjsku politiku i vanjsko djelovanje Unije i država članica. Posebno će se osigurati da:
  - a. Rodna perspektiva uzima se uvijek u obzir u politikama razvojne pomoći i daju se odgovarajuća sredstva za programe usmjerene na rodnu ravnopravnost, uključujući seksualno i reproduktivno zdravlje i prava;
  - b. Rodna perspektiva uključena je u analize, procjene učinka i prikupljanje podataka u vezi s vanjskim financiranjem i angažmanom u političkim dijalozima s trećim zemljama;
  - c. Rodna perspektiva uključena je u sve akcije izgradnje mira, potičajući smisljeno sudjelovanje žena i marginaliziranih skupina.
2. Migracijske politike Unije i država članica uzimaju u obzir specifične potrebe migrantica i žena koje traže azil. Osigurat će se da te žene mogu u potpunosti uživati svoja ljudska prava, koja nužno uključuju prava na seksualno i reproduktivno zdravlje i pristup uslugama za žrtve rodno uvjetovanog nasilja.

WWW.SOCIALISTSANDEMOCRATS.EU

O S&D GRUPI

Grupu Socijalista i demokrata u Europskom parlamentu predstavlja 139 zastupnika/ica iz 26 zemalja EU-a. S&D grupa druga je najveća politička skupina u Europskom parlamentu i naši zastupnici/e rade u svim parlamentarnim odborima i međuparlamentarnim izaslanstvima.

Podržavamo uključivo europsko društvo temeljeno na načelima solidarnosti, jednakosti, različitosti, slobode i pravde. Zastupamo i borimo se za socijalnu pravdu, radna mjesta i rast, prava potrošača, održivi razvoj, reforme finansijskog tržišta i ljudska prava kako bismo stvorili jaču i demokratsku Europu i bolju budućnost za sve građane/ke.

I ne zaboravite pratiti sve naše inicijative i reakcije na:

[socialistsanddemocrats](#)

[TheProgressives](#)

[socialistsanddemocrats](#)

[Socialists and Democrats](#)

[The Progressives](#)

[socsanddems](#)

[socialistsanddemocrats](#)

[takealeft](#)

[The Progressives](#)

[socialistsanddemocrats](#)